

Десетогодишњи Вељко Петровић, тада основац и поданик Аустроугарске монархије, а касније познати српски књижевник, први пут је посетио Београд 1894. године. За државу у којој је рођен и у којој је живео, Срби су били нужно зло, а њихова национална обележја – ако већ нису изричито забрањена – у најмању руку сувишна и непожељна. У српској престоници дечаку Вељку све се чини друкчије и лепше, што он посматра пуних очију и раздрагана срца и оставља забележено у својим “Успоменама”: “Лађа којом смо том приликом прелазили из Земуна у Београд била је дупком пуна, а, што је важније, носила је српску тробојку око димњака. Све то зависи од узраста и свести, видео сам ја њу на бродовима и раније, али сад ми је њено симболично значење било јасно и потресно. Ми смо се “испрека” морали свикнути на то: да све што је наше, народно, све је забрањено, а у Београду не могу очи да се довољно засите: сви натписи, сви цимери, све сама ћирилица, народне боје, грбови...”

Да се нешто Вељко Петровић данас запути у Београд – српску престоницу са краја деветнаестог века, разуме се, не би уопште могао да препозна. Не само зато што се из Земуна у Београд још од бродолома “Ниша” у јесен 1952. године више не стиже Дунавом и Савом, и што је сада главни град Србије много пута већи и уређенији, већ и што се на цимерима (“таблама са натписом над каквом радњом”) београдских продавница, кафана и хотела, или на рекламним стубовима и плакатама само изузетно може видети ћирилица.

Зачудио би се познати књижевник свакако и многобројним београдским маркетима и супермаркетима, шопинг центрима, молловима и аутлетима. На њиховим “цимерима” а ни у њима не би видео друго писмо сем латиничног, што важи и за робу коју продају, те је готово немогуће на неком артику пронаћи ћирилицу. Збунила би га, нема сумње, и поама која већ више година влада у Београду и Србији: да се рекламе не само исписују латиницом, већ и да се у њима све више користи енглески језик, чак и кад за пропагандну поруку постоје сасвим одговарајуће српске речи. А тек колико би се изненадио да види аутобусе ГСП-а на којима су одредишта означена латиницом или кад би се прошетао новобеоградским улицама чије су табле такође латиничне!

Не би му осећао пријатније ни кад би у књижарама упоредио број књига штампаних латиницом и ћирилицом. Или кад би схватио да је слично стање, или и много горе, и у српској штампи, програмима телевизијских станица, потписима. у филмовима које приказују итд.

У Уставу Краљевине Србије, који је важио у време када је Вељко Петровић први пут боравио у Београду, није постојао члан о писму које се употребљава у Србији. Знано се које је српско и то није било потребно наглашавати. Данас је, нажалост, стање друкчије, па у Уставу Републике Србије постоји одредница о званичној употреби писма, али је многи несвесно или намерно заборављају. Непоштовање Устава догађа се и државним органима. Уведу, тако, нове аутомобилске таблице са латиничним словима уз два ситна, једва видљива, слова ћирилицом, а затим изјављују како су на таблицама коришћена оба писма (што је тачно, али и смешно кад се упореде величине једних и других слова). Ништа није боље ни када државни органи организују међународне скупове, па на њима испишу ознаке на два језика. Једне – на енглеском језику – за госте из иностранства, а друге – за домаће званице - хрватском латиницом.

Има у свему томе и незнања и зле намере једних, али и несхватљиве равнодушности других којима је свеједно што се ћирилица затире. И захваљујући таквом односу према ћирилици ту смо где јесмо: оно што је некадашња Аустроугарска постизала на својој територији законима и уредбама, данас добар део Срба, у својој земљи, прихвата добровољно и свесно се – као да га се стиди – одриче свога писма.